

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی – درمانی تبریز

دانشکده پرستاری و مامائی تبریز

گروه پرستاری

نیمسال دوم 89-90

نام درس : روش تحقیق در پرستاری

نام مدرس یا مدرسین : دکتر وحید زمانزاده

تعداد واحد: 2 واحد نظری

ترم و رشته تحصیلی : کارشناسی ارشد پرستاری ترم 2

واحد پیشنیاز: آمار

روز و ساعت تشکیل کلاس :

هدف کلی و توصیف درس:

تحقیق ابزار قوی است که عمدتاً در افزایش بدنه دانش و حل مسائل آن مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد. ارائه این درس فرصتی را فراهم می‌سازد تا فراگیران با روشهای کمی و کیفی پژوهش آشنائی بیشتر پیدا نمایند. در این درس قصد بر آن است دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد با فرایند استدلال به شکل عملی آشنا شده و زمینه‌ای برای آنها جهت انجام تحقیقات آتی خود در بستر سیستم سلامت فراهم شود. دانشجویان میتوانند از این فرایندها جهت تدوین گزارشات و مقالات تحقیقی و هم‌نظر پایاننامه‌های مقطع ارشد و دکتری استفاده نمایند.

برنامه جلسات :

اهداف جزئی درس (براساس سرفصل دروس):

1. درمورد فرایند انتخاب موضوع کلی، و نحوه رسیدن به یک عنوان پژوهشی بحث کنند.
2. اجزا مروری بر متون را شناخته و منابع دستیابی به اطلاعات را مورد ارزیابی قرار دهند.
3. مساله پژوهش را با تاکید بر اهمیت و ضرورت بیان نمایند.
4. اهداف - فرضیه - سئوالات پژوهش را توضیح دهند.
5. در مورد انواع متغییر ها و واژه های پژوهش توضیح کافی ارائه دهند.
6. انواع مطالعات را براساس انواع مطالعات تعیین کنند.
7. متغییر های مخدوش کننده و نحوه شناسایی آن ها را وصف کنند.
8. اعتبار مطالعه و تهدیدهای وارده بر انواع مطالعه را مورد بحث قرار دهند.

9. روش نمونه گیری، و نحوه تعیین حجم نمونه را ذکر کنند.
10. ابزارها و روش های جمع آوری داده ها را در مطالعات پرستاری ذکر کنند.
11. نحوه روائی و پایائی ابزار مناسب را بیان نمایند.
12. روشهای آماری مورد استفاده جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات (توصیفی و استنباطی) را ذکر کنند.
13. انواع محدودیت پژوهش های را توصیف کنند.
14. نکات اخلاقی مورد نیاز در مطالعات انسانی را ذکر کنند.

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

- جلسه اول: (توصیف درس ، مفاهیم مرتبط با دروسی که به صورت سمینار ارائه می شوند، توضیح طرح درسی ،)
1. انتظارات خود را پس از توصیف درس ارائه نمایند
  2. نقاط ضعف و قوت خود را در خصوص انجام تحقیق بیان نمایند
  3. با مدرس در خصوص طرح درسی به توافق رسیده و آن را اعلام نمایند

جلسه دوم: (فرایند انتخاب موضوع کلی، بحث وگفتگو در خصوص موضوعات انتخابی دانشجویان)

1. مراحل فرایند تحقیق را بیان نموده و در آن خصوص بحث نمایند
2. فرایند انتخاب موضوع و تبدیل آن را به یک عنوان پژوهشی بیان نمایند.
3. منابع مسائل پرستاری را تعیین نمایند.
4. تفاوت بین مساله و هدف تحقیق را مشخص نمایند

جلسه سوم: (مروری برمتون ، نقد متون و تجزیه و تحلیل متون برای رسیدن به یک جز قابل پوهش)

1. هدف از مروری بر متون را ذکر کنند.
2. نیاز به آشنایی با خدمات کتابخانه ای را تشخیص دهند
3. منابع اولیه و ثانویه را از هم افتراق دهند.
4. در مورد محل و پیدا کردن منابع اولیه بحث نمایند
5. مروری برمتونی را در مورد یک موضوع کلی بیان کند.

جلسه چهارم و پنجم : (تدوین بیان مساله با تاکید بر اهمیت و ضرورت پژوهش، اهداف پژوهش و بحث و گفتگو در مطالب تدوین شده فراگیران)

1. عوامل اثر گذار بر انتخاب موضوع پژوهش را بیان نمایند.
2. معیارهای نگارش بیان مساله و عنوان را توضیح دهند.
3. بیان مساله ای را برای یک موضوع انتخابی نگارش کند
4. عنوان پژوهش را برای بیان مساله ذکر شده نگارش نماید.

جلسه ششم : (اهداف - فرضیه - سئوالات)

1. هدف از فرضیه را در مطالعات پژوهشی بیان نماید.
2. منابع و دلایل فرضیه های مطالعه پژوهشی را ذکر کنند.
3. طبقه بندی فرضیه ها را توصیف کنند.
4. معیار های نگارش فرضیه را فهرست نمایند
5. در خصوص فرمت نگارش فرضیه ها بحث کنند.
6. استفاده از فرضیه ها را در آزمون نظریه ها تشخیص دهد.
7. انواع مطالعاتی که به فرضیه نیازی ندارند را مشخص کنند.

جلسه هفتم: واژه ها - متغیرهای مستقل - وابسته و ناخواسته - تعریف واژه ها و متغییر ها (نظری و عملی) پیش فرض ها

1. تفاوت بین واژه و متغییر را بیان نمایند.
2. انواع دسته بندی متغییر ها را ذکر نمایند
3. نحوه تعریف نظری و عملی را بحث نمایند.
4. دلایل نگارش پیش فرض ها را ذکر کنند.
5. معیارهای تدوین پیش فرض ها را توضیح دهند.

جلسه هشتم : (انواع مطالعات: توصیفی و همبستگی)

1. انواع مطالعات را در پژوهش مبتنی بر حرفه بیان نمایند.
2. مطالعات توصیفی و همبستگی را توصیف کنند.
3. انواع مطالعات توصیفی را بر اساس الگوریتم توصیف نمایند.
4. انواع مطالعات همبستگی را بر اساس الگوریتم توصیف نمایند

جلسه نهم : (انواع مطالعات: نیمه تجربی و تجربی)

1. معیارهای مطالعات تجربی را ذکر نمایند.
2. تفاوت مطالعات تجربی و نیمه تجربی را بر اساس الگوریتم پیشنهادی بیان نمایند.
3. انواع مطالعات نیمه تجربی و نیمه تجربی را توصیف نمایند.

جلسه دهم: متغیرهای مخدوش کننده و نحوه شناسایی آن ها

1. متغیرهای تعدیل گر و واسطه ای را توصیف نمایند.
2. نحوه شناسایی متغیرهای مخدوش کننده را ذکر کنند.

جلسه یازدهم: اعتبار مطالعه و تهدیدهای وارده بر انواع مطالعه

1. روایی داخلی و خارجی مطالعات تجربی را بحث کنند.
2. تهدیدهای وارده بر روایی داخلی را توصیف کنند.
3. تهدیدهای وارده بر روایی خارجی را بیان نمایند.

جلسه دوازدهم : (نمونه گیری، تعیین حجم نمونه)

1. جامعه و نمونه مورد پژوهش را تعریف نمایند .
2. تفاوت بین جمعیت در دسترس و هدف را تشخیص دهند.
3. نمونه گیری های احتمالی و غیر احتمالی را بحث کنند.
4. نحوه استخراج اعداد تصادفی را نشان دهند.
5. عوامل اثرگذار بر تعیین حجم نمونه را ذکر کنند.
6. خطای نمونه گیری و تورش را مورد بحث قرار دهند.
7. گزارش کتبی خود را در خصوص حجم نمونه برآورد شده بر اساس فرمول های آماری برای یک مورد فرضی ارائه نمایند
8. گزارش کتبی خود را در خصوص روش نمونه گیری برای یک مورد انتخابی ارائه نمایند

جلسه سیزدهم : (ابزار و روش های جمع آوری داده ها)

1. اهمیت پرسشنامه را به عنوان روش جمع آوری داده ذکر کنند.
2. ویژگی های اصلی پرسشنامه ها را برشمارد.
3. اجزا یک پرسشنامه را توصیف نمایند.

4. فواید و اشکالات پرسشنامه را به عنوان ابزار گرد آوری داده ها ذکر کنند.
5. اهمیت مصاحبه را به عنوان روش جمع آوری داده ذکر کنند
6. لزوم آموزش مصاحبه کننده ها را قبل از جمع آوری داده ها درک کنند.
7. بین سه سطح متفاوت ساختاری در مصاحبه تمایز قائل شود.
8. راهنماهای مورد استفاده در سه مرحله از مصاحبه را فهرست کنند.
9. اثر مصاحبه گر بر مصاحبه شونده را تشخیص دهد.
10. فواید و اشکالات مصاحبه را به عنوان ابزار گرد آوری داده ها ذکر کنند.
11. اهمیت مشاهده را به عنوان روش جمع آوری داده ذکر کنند
12. نیاز به روش های فیزیولوژیک و روانشناختی در جمع آوری داده ها را توصیف کنند.
13. انواع روش های جمع آوری داده ها را مقایسه کنند.

جلسه چهاردهم : (روائی و پایائی ابزار)

1. مفهوم اندازه گیری را توصیف کنند.
2. بین چهار سطح اندازه گیری تفاوت قائل شوند.
3. روش های جمع آوری مرسوم را مشخص نمایند.
4. سه نوع روایی ابزار را باهم مقایسه نمایند.
5. سه نوع پایایی ابزار را مورد مقایسه قرار دهند.
6. چهار نوع منبع خطا در جمع آوری داده ها را ذکر نمایند.

جلسه پانزدهم: روشهای آماری مورد استفاده جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات (توصیفی و استنباطی)

1. سمبل های آماری را برای جمعیت و نمونه پژوهش تشخیص دهد.
2. دو دسته کلی از دسته بندی آماره ها را توضیح دهند.
3. چار دسته از آماره های توصیفی را بحث نمایند.
4. آماره ای مناسب توصیفی را برای نمایش داده های متفاوت تعیین کنند.
5. آزمون های آماری را برای مثال های مختلف تعیین کنند.

جلسه شانزدهم: محدودیت پژوهش های -ملاحظات اخلاقی

1. نحوه استخراج و بیان محدودیت های پژوهش را ذکر کنند.
2. در مورد برخی از مطالعات غیر اخلاقی بحث نمایند.
3. اجزا اخذ رضایت را برای مطالعات توصیفی و تجربی ذکر نند.

نحوه اداره کلاس :سخنرانی بحث و گفتگو و به چالش کشاندن دانشجویان، بحث های گروهی ، طرح سئوالات برای کشاندن دانشجویان به تفکر انتقادی

تکالیف دانشجویان و نحوه ارزشیابی:

:

1- تکالیف دوره ای	40%
2- ارائه کنفرانس	15%
3- امتحان	40%
4- حضور مرتب در سر کلاس	5%
	<hr/>
	100%

فهرست منابع پیشنهادی:

1. استاپلتون - پل - شیوه نگارش مقالات پژوهشی . ترجمه شعله بیگدلی ، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایران 1372
2. بست ، جان . روشهای تحقیق در علوم تربیتی ترجمه حسن پاشا شریفی و نرگس طالقانی . انتشارات رشد 1376
3. دلاورخان، بهمن . روشهای تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی نشر ویرایش 1377
4. خدمت ، حسین و دیگران . روش تحقیق در علوم پزشکی (طرح تحقیقاتی ، متدولوژی و آمار) انتشارات تیمورزاده 1378
5. زالی ، محمدرضا . پژوهش در علوم پزشکی و بهداشت . فرهنگستان علوم پزشکی ایران ، 1374
6. زعیم ، مرتضی وهمکاران ، روشهای تحقیق در سیستمهای بهداشتی . تهران 1377
7. هال جورج ، م . چگونه یک مقاله علمی بنویسیم ؟ ترجمه پیر مودن ، فیروزی و سرائی - چاپ فرشیوه 1378
8. عابد سعیدی ، ژیلا . روش تحقیق در علوم پزشکی بهداشت . نشر سالمی - تهران 1381
9. صلصالی ، مهوش ، 1336- . روشهای تحقیق کیفی . ترجمه و گردآوری مهوش صلصالی ، سرور پرویزیو محسن ادیب حاج باقری . تهران : بشری : تحفه ، 1382

1. Anne , Marre exemylyary research for Nursing and midwifery Routledge , 2002

2. Brink , p and wood , M.Basic steps in planning Nursing Research , From Question to prosal . Janes a Bartlett co . 2001 .
3. Burns and Grove . Understanding Nursing Research. 2 th edition Sunders co , 1999
4. Burnand & Marrison ,Nursing research in action 2 th , edition Macmillan co . 1999
5. Cluett, & Bluff . R. Principles & practice of Research in midwifery . Baillide co 2000.
6. cormark . D. the Research Process in Nursing 3 th edition 1996.
7. Dempsey , p and Dempsey , A. using Nursing research process , Critical Evaluation and Utilization . 5 th edition lippincot co , 2000 .
8. Downns , Flirence . Reading in Research Methodology 2 th Edition Lippincot . co . 1999
9. George , I.clinical Research in Complementary therapies . principles Problems and solutions , Churchull livin gston co , 2002 .
10. Halloway & Wheeler . Qualitative Research For Nursing . 1996 . Black well co.
11. Martin & Thompson . Design and analysis of Lilical Nursing Research Studies. 2000.
12. Mateo & kirchhoff , Using and Conducting Nursing Research in the Clinical setting Saunders co. 1999.
13. Mcqeen & Knussen . Research Methods in Psychology . 1999 .
14. Proctar , Sue Ren frew , mery . Lingking Research & p ractice inmidwifery . Banlliere co , 2000 .
15. Polit , Beck and Hungler . Essentials of Nursing Research Methods , Appraisal and utilization . 5 th Edition Lippincot co. 2001
16. Sterubert & carpenter , Qualitative Research in Nursing . 1999 Lippincot.
17. Stephen , Huulley , Designing Clinical Research an Epidemiological Approach. Lippincott co . 2001 .
18. Willson . H. S, Introducing Resarch in Nursing 2 th edition 1999.
19. Burns.N. Grove S. The practice of Nursing Research , 2 nd ed . Philadelphia : W.B. Saunders Co., 2001
20. Spezial streubert, Helen J. Qualitative Research in Nursing Advancing the Humanistic Imperative,3 rd ed. Philadelphia : Lippincott, 2003.
21. Peterson, Sandra j.& Bredow, Timothy S., Middle Rang theories : Application to nursing Research ,Philadelphia: lippincott,2004.
22. Burns, N.& Grove S. Understanding nursing research .2nd ed., Philadelphia: W.B.Saunders, 2003.
23. Buns, N. & Grove, S. The practice of nursing research : conduct , critique and utilization. 5th ed. , St Louis : Saunders , 2005

موضوع	تاریخ	جلسات
معرفی درس ، بیان اهداف و نحوه برگزاری کلاس		جلسه اول
انتخاب عنوان – مرور فرایند تحقیق		جلسه دوم
مروری بر متون نظری و تجربی		جلسه سوم
عنوان ، زمینه و اهمیت پژوهش		جلسه چهارم
عنوان ، زمینه و اهمیت پژوهش		جلسه پنجم
اهداف – سئوالات – فرضیات		جلسه ششم
واژه‌ها – متغیرهای مستقل – وابسته و ناخواسته تعریف واژه ها و متغییر ها(نظری و عملی) پیش فرض ها		جلسه هفتم
شناسایی متغیرهای مخدوش کننده		جلسه هشتم
نوع مطالعه: توصیفی و همبستگی		جلسه نهم
نوع مطالعه: نیمه تجربی و تجربی		جلسه دهم
اعتبار مطالعه و تهدیدهای وارده بر انواع مطالعه		جلسه یازدهم
نمونه گیری و تعیین حجم نمونه		جلسه دوازدهم
ابزار و روش های جمع آوری داده ها		جلسه سیزدهم
روائی و پایائی ابزار		جلسه چهاردهم
روشهای آماری مورد استفاده جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات (توصیفی و استنباطی)		جلسه پانزدهم
محدودیت پژوهش های -ملاحظات اخلاقی		جلسه شانزدهم